

НАУКОВО-
ВИРОБНИЧИЙ

ЖУРНАЛ

ОХОРОНА ПРАЦІ

№4
2000

У цьому номері:

Як захищають
інтереси
потерпілих
профспілкові
лідери

Урядова
комісія
про причини
аварії
на шахті імені
М. П. Баракова

Санепідслужби
про ситуацію
у регіонах

Соціальне
страхування
і проблеми
інвалідів
праці

Міськвиконком
Краснопере-
копська
про безпеку
життєдіяльності

«Красноармійська-Західна»:

СВІТЛИЙ ГОРИЗОНТ

На фоні трагедій, що відбуваються на підприємствах вугільної галузі України, цілеспрямована й наполеглива робота щодо запобігання травматизму в трудовому колективі державного відкритого акціонерного товариства «Шахта «Красноармійська-Західна» № 1» – немовби світлий горизонт. Тут уміють добувати велике вугілля з мінімальною загрозою для життя і здоров'я людей.

Матеріал читайте
на с. 32–33

Українському реактору

ВВР-М - 40 років

12 лютого 1960 р. о 10 год 47 хв почалась контрольована ланцюгова реакція в новозбудованому дослідницькому реакторі ВВР-М Інституту фізики АН УРСР.

Протягом 1957–1959 рр. була проведена ко-
сальна робота з проектування та спорудження приміщень реактора, виготовлення, монтажу і налагодження його обладнання, передпускових випробувань. З 1970 р. реактор належить Інституту ядерних досліджень (тепер Науковий центр «Інститут ядерних досліджень» НАН України).

40 років безаварійної роботи реактора продемонстрували його високу надійність, закладену в нього конструкторами, будівельниками, машинобудівниками, монтажниками та реалізовану колективом експлуатаційників. Колектив реактора, очолюваний у різні роки І. Барчуком, Д. Пилипцем, В. Карасьовим, Ю. Цибульком, І. Сисевичем, А. Кирилюком, В. Остапенком, М. Лисенком, постійно працював над поліпшенням стану безпеки реактора, модернізацією його обладнання, підвищенням свого професійного рівня. Тільки за останні 10–15 років на реакторі було змонтовано та введено в дію нові теплообмінники, систему аварійного розхолодження, високонадійну систему аварійного живлення, сучасну систему фізичного захисту, що відповідає вимогам правил та норм.

Впроваджено також нову (комп'ютерну) систему обліку і контролю стану свіжого та відпрацьованого ядерного палива. З 1995 р. наявність ядерного палива постійно контролюється спеціалістами МАГАТЕ.

Дослідницький реактор ВВР-М був і є науково-технічною базою досліджень не тільки для Наукового центру «Інститут ядерних досліджень». На реакторі в різні роки працювали науковці понад 100 інститутів та організацій.

Практично всі роботи на реакторі були започатковані академіком НАН України М. Пасічником. Особливі його заслуги у створенні київської школи з нейтронної фізики, яка широко відома в науковому світі своїми досягненнями у вивченні резонансної структури поперечних перерізів ядер та спектрів (n, γ) реакцій на пучках повільних та проміжних нейтронів. Відомими представниками цієї школи є професори В. Вертебний та А. Мурзін.

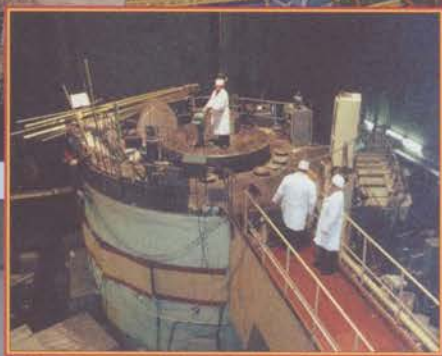
За роки роботи реактора отримані вагомі результати в галузі радіаційного матеріалознавства, радіаційної фізики твердого тіла, радіобіології.

Багато уваги спеціалісти реактора приділяють вирішенню прикладних проблем. Вони розробили технології отримання та відновлення радіоактивних джерел, які застосовуються у медицині та народному господарстві.

Значний вклад внесли науковці та експлуатаційники реактора в ліквідацію наслідків аварії на 4-му блоці ЧАЕС – радіаційний контроль довкілля України, сільсько-господарської продукції, безпосередні вимірювання параметрів зруйнованого блоку, починаючи з травня 1986 р.

Сьогодні кількість персоналу реактора становить 65 чоловік. Під керівництвом головного інженера М. Лисенка у кожній із ключових служб працюють досвідчені спеціалісти. Незважаючи на скрутний економічний стан у країні, вони кваліфіковано й сумлінно виконують свої обов'язки.

За висновками спеціалістів надійність реактора ВВР-М за 40 років роботи не знизилась. За умови заміни деяких систем і обладнання (без заміни корпусу і трубопроводу першого контуру) є можливість продовжити експлуатацію реактора до 2010–2012 року.

На знімках:

зовнішній вигляд реактора; головний інженер реактора М. Лисенко; пульт управління реактором.

Фото О. БІЛОДУБА

Зміст

Управління охороною праці

С. ПОПОВИЧ.	Професіонал	3
В. СОПІЛЬНЯК.	Як захищають інтереси потерпілих профспілкові лідери	5
Л. БЕЗУГЛИЙ.	День особливих турбот	9
І. ТУБЕЛЕЦЬ.	Нове в законодавстві про працю	12
	Інспекція праці в період суспільно-господарської трансформації	14
Н. ПОЛЯКОВА, Т. НОВИКОВА,		
В. ІГНАТЕНКО.	Навчаємо газорятувальників	17
В. ДОНЕЦЬКИЙ.	Перший мільйон	18
А. ТОКАР.	В одній особі: і порушник, і жертва, і герой	20

Безпека праці

Г. ЩУРОВ.	Причини шахтарської трагедії	21
С. ПОЛЯНСЬКИЙ.	Алея загиблих стала довшою...	25
В. ПАТОВ, С. БУРЛАКА.	На об'єктах концерну «РРТ»	27
В. ПОНОМАРЕНКО.	Заходів вживати сьогодні	28
В. КОБЕЦЬ.	Другорядних факторів травматизму в АПК не буває	30
А. ПОТАП'ЄВСЬКИЙ,	Вирішив допомогти...	34
Ю. БОНДАРЕНКО.	Зварювання – справа непроста і небезпечна	35

Медицина праці

Л. СИЗОНЕНКО.	Необхідні зусилля та добра воля влади	37
К. ЦВІГУН.	Зароблена... хвороба	39
Г. ЩУРОВ.	Санепідслужба б'є на сполох: попереду безодня!	41
В. ЗАПОРОЖЕЦЬ.	«Не вірю! Гроші є, а ось совість – справді в дефіциті...»	43
Л. НИЧКОВА.	Інфрачервоне випромінювання та його вплив на організм людини	44
Ю. РОЙ.	Виїзне засідання Комітету Верховної Ради	46

Соціальне страхування

М. МИРОШНИЧЕНКО.	Це добра, цивілізована ідея, але вона потребує розвитку	47
В. СВІТЛИЧНИЙ.	Чекаємо великих перемін	50

Безпека життєдіяльності

В. СОПІЛЬНЯК.	Команда одностумців	51
В. РЯБУХІН.	Добре виробництво – добрий побут	53

Офіційний розділ

Слідами наших публікацій	56
За листами читачів	57

© ОХОРОНА ПРАЦІ

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій. Рукописи не рецензуються. За достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

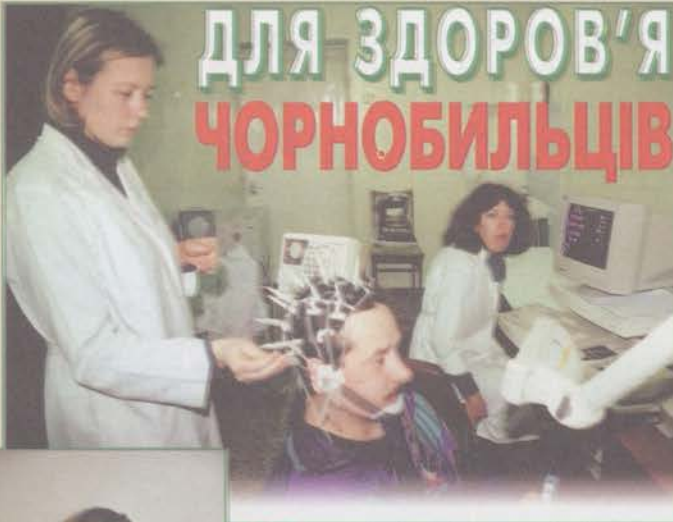
Комп'ютерний набір – Л. Савочка. Комп'ютерна верстка – М. Зельдін, М. Медведєва, С. Яковенко. Коректори – Л. Обуховський, Г. Коровніченко.

Підписано до друку 06.04.2000. Формат 60×84/8. Папір – крейдований. Друк – офсетний. Ум. друк. арк. – 7,44. Обл.-вид. арк. – 9,61. Тираж 8917 прим. Зам. № 0166004. Надруковано на комбінаті друку видавництва «Преса України», 252047, Київ, проспект Перемоги, 50.

Журнал видається українською та російською мовами. Загальний тираж – 18344 прим.

Передплатна ціна одного примірника – 9 грн. 36 коп.

ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЧОРНОБИЛЬЦІВ

Кіївський міський центр радіаційного захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, організований у 1993 р., обслуговує жителів Києва. У складі Центру – консультативна поліклініка і стаціонар на 270 ліжок. В шести лікувальних відділеннях стаціонару – пульмонологічному, хірургічному, променевої патології, гастроентерологічному, неврологічному та кардіологічному – протягом року отримують кваліфіковане лікування близько 6,8 тис. чоловік, що постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

При лікуванні та обстеженні пацієнтів, з яких половина інваліди, застосовуються сучасні технології (електроенцефалографія, ультразвукові та доплерівські дослідження, велоергометрія, лазеротерапія та ін.).

В Центрі, очолюваному директором Наталією Миколаївною Олофінською, працює 446 чоловік: 86 кваліфікованих лікарів, у тому числі 9 кандидатів медичних наук, 186 чоловік середнього і 109 – молодшого медичного персоналу. Всі співробітники забезпечені відповідним спеодягом, миючими, дезінфікуючими засобами. Лабораторії обладнано припливною та витяжною вентиляцією. Справність медичного і загальногосподарського обладнання, додержання правил його безпечної експлуатації, санітарних норм, питання навчання та інструктажу працюючих завжди перебувають під контролем служби охорони праці та профкому.

Постійна турбота директора Н. Олофінської та інженера з охорони праці В. Красакова про умови та безпеку праці працівників дає можливість Центру працювати не тільки ефективно, але й без виробничого травматизму і аварій.

На знімках:
медсестра Я. Стасенко та лікар Л. Небора обстежують хворого; директор Київського міського центру радіаційного захисту громадян Н. Олофінська; методист М. Роговська проводить курс лікування; кабінет інгаляції.

Фото О. БІЛОДУБА

Редакційна колегія

Яковенко Микола Григорович – головний редактор журналу «Охорона праці»	558-74-11
Бережний Микола Семенович – начальник Центральної інспекції Держатомінспекції Міністерства екології та природних ресурсів України	559-53-44
Гаврилюк Лариса Андріївна – завідувач редакційного відділу журналу «Охорона праці»	558-36-03
Гайдук Олег Васильович – заступник Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	247-30-06
Герход Юрій Володимирович – начальник відділу безпеки руху і охорони праці Головного управління науково-технічної політики та безпеки транспорту Міністерства транспорту України	269-45-31
Горецький Володимир Іванович – заступник головної редакції з питань здоров'я та навколишнього середовища Федерації профспілок України	228-02-51
Єршов Сергій Олександрович – заступник головного редактора з редакційно-видавничої роботи журналу «Охорона праці»	558-74-18
Заболотній Анатолій Григорович – начальник управління охорони праці, надзвичайних ситуацій та екології Міністерства палива та енергетики України	228-16-90
Земляков Володимир Федорович – завідувач відділу з питань охорони праці та соціального страхування журналу «Охорона праці»	551-95-71
Кириленко Віктор Михайлович	220-54-13
Кріса Іван Якимович – заступник начальника управління пожежної профілактики Головного управління Державної пожежної охорони МВС України	220-12-46
Лесенко Георгій Георгійович – начальник Головного управління охорони праці Держнаглядохоронпраці	220-87-35
Мостовий Володимир Миколайович – головний державний експерт Державної експертизи умов праці України Міністерства праці та соціальної політики	220-45-53
Семко Олександр Платонович – відповідальний секретар Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення при Кабінеті Міністрів України	293-60-05
Сорокін Ігор Дмитрович	226-29-55
Теличко Едуард Миколайович – заступник головного редактора журналу «Охорона праці»	551-95-69
Ткачук Костянтин Нифонтович	441-97-52

Редакція журналу

Головний редактор Яковенко Микола Григорович	558-74-11
Заступник головного редактора з редакційно-видавничої роботи Єршов Сергій Олександрович	558-74-18
Заступник головного редактора Теличко Едуард Миколайович	551-95-69
Відповідальний секретар Артем'єв Володимир Васильович	559-36-44
Завідувач редакційного відділу Гаврилюк Лариса Андріївна	558-36-03
Завідувач відділу з питань охорони праці та соціального страхування Земляков Володимир Федорович	551-95-71
Художній редактор Хітров Олександр Борисович	551-95-67
Редактори: Даніляк Наталія Яківна Косяк Галина Григорівна Покуса Ольга Карпівна	558-36-03
Власні кореспонденти: по Донецькій та Луганській обл. Щуров Геннадій Леонідович	(0622) 92-34-53
по Вінницькій, Тернопільській, Хмельницькій, Рівненській та Чернівецькій обл. Сопільняк Василь Іванович	(0382) 55-89-94
по Одеській, Херсонській та Миколаївській обл. Цвігун Катерина Михайлівна	(0482) 63-84-03
по Харківській, Полтавській та Сумській обл. Тарасюк Олександр Степанович	(0572) 27-74-63
по Львівській, Волинській, Івано-Франківській та Закарпатській обл. Попович Степан Степанович	(0322) 74-38-13
по Дніпропетровській, Запорізькій та Кіровоградській обл. Безуглий Леонід Микитович	(0562) 27-79-87
Спеціальний кореспондент Мірошниченко Микола Миколайович	559-44-90
Фотокореспондент Білодуб Олександр Макарівич	559-44-90
Бухгалтерія	551-95-70, 558-74-27
Реклама	551-95-65
Поліграфічні послуги	559-62-79, 551-95-68

Коротким рядком

На Державних республіканських курсах підвищення кваліфікації керівних працівників та спеціалістів Держкомпромполітики України у 1999 р. пройшли навчання з охорони праці 3225 осіб, з них безпосередньо на базі підприємства-замовника – 2175 осіб. На III Міжнародній виставці навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні–2000» представники курсів були нагороджені дипломом за активне впровадження у навчально-виховний процес педагогічних інновацій та нових освітніх технологій.

Київська обласна рада з питань безпечної життєдіяльності населення розглянула результати виконання у 1999 р. програм щодо запобігання травматизму виробничого та невиробничого характеру і їх фінансування в 2000 р. З метою вдосконалення роботи з охорони праці передбачається встановлення модерна зв'язку з районними центрами та містами області.

П'ятиденне навчання з відривом від виробництва пройшли 376 громадських інспекторів з охорони праці ВАТ «Нижньодніпровський трубопрокатний завод» (Дніпропетровськ).

З ПОВАГОЮ ПРО ДИРЕКТОРА

ПРОФЕСІОНАЛ

Виробничо-комерційне підприємство «Луцьк-кондитер» не входить до переліку підприємств-гігантів Волинської області. Але стабільність, з якою трудиться його колектив, що налічує 400 працівників, у багатьох господарників викликає подив. Адже солодощі, як відомо, це не продукт першої необхідності. До того ж у 24 областях України є 28 кондитерських виробництв, здатних забезпечувати ринок значно більшою кількістю продукції, ніж її реально можна спожити.

Постійно відчуваючи переможне дихання кондитерського гіганта зі Львова «Світоч», волиняни з перших кроків господарювання без державної опіки створили кваліфіковану маркетингову службу, мобільну дистрибуторську мережу. Під контроль було взято найменші непродуктивні витрати, що могли вплинути на собівартість продукції. Зміна форми власності стала тим домінуючим фактором, що спонукав кожного члена колективу до кардинального перегляду ставлення до засобів виробництва, дисципліни і, безперечно, до тих вимог, які регламентують безпечне виконання трудових обов'язків.